

Παναγιώτης Μαυροειδής, Μεταλλειολόγος Μηχανικός*

Ας ξεκινήσουμε με δύο μεγάλους μύθους γύρω από τις εξορύξεις στην Ελλάδα και ειδικά τις θαλάσσιες.

Ο **πρώτος μύθος**, λίγο ως πολύ μας λέει ότι «περπατάμε ή κολυμπάμε πάνω σε χρυσό». Ο «χρυσός» συνίσταται στην παρουσία τεράστιων ποσοτήτων κοιτασμάτων πετρελαίου ή (κυρίως) φυσικού αερίου, αμύθητης αξίας. Κάποιοι μιλούν ακόμη και για 10 τρις ευρώ (!), με δυνατότητα να αντιμετωπιστούν όλα τα προβλήματα, από την πληρωμή του εξωτερικού χρέους έως το ασφαλιστικό.

Πρόκειται για ένα **σκόπιμο ψέμα** το οποίο διαδίδεται με στόχο να δημιουργηθούν προσδοκίες που εν τέλει θα λειτουργήσουν σε μια κατεύθυνση αποδοχής της παράδοσης του ενός τρίτου της χώρας στις πολυεθνικές εξόρυξης.

Ο μύθος αυτός στηρίζεται στη σκόπιμη **σύγχυση** μεταξύ εντελώς διαφορετικών εννοιών όπως **πιθανά** κοιτάσματα, **βέβαια** κοιτάσματα, (τεχνικά) **απολήψιμα** κοιτάσματα και οικονομικά **εκμεταλλεύσιμα** κοιτάσματα. Οι διαφορές σε ότι αφορά τις ποσότητες και τις αποτιμήσεις αξιών αυτών των εντελώς διαφορετικών κατηγοριών είναι χαώδεις, με αποτέλεσμα οι έμποροι ελπίδας που συνήθως είναι και dealers συμφερόντων να λένε ότι θέλουν.

Ο **δεύτερος μύθος**, μας νανουρίζει γλυκά με τον ισχυρισμό ότι «η Ελλάδα έχει την γεωστρατηγική ευκαιρία της ζωής της» καθώς, αξιοποιώντας τις τριβές στις σχέσεις ΗΠΑ-Τουρκίας, έχει τη δυνατότητα στο πλαίσιο συμμαχίας με ΗΠΑ-Ισραήλ-Αίγυπτο, καθώς και σύναψης συμβολαίων εκχώρησης σε Πολυεθνικές εξόρυξης, να κάνει το «κόλπο γκρόσο», το «μεγάλο άλμα». Έτσι οι θαλάσσιες **εξορύξεις στις ΑΟΖ**, που σημειωτέον, δεν έχουν καθοριστεί ούτε από την Ελλάδα ούτε από την Τουρκία, μετατρέπονται στη νέα «Μεγάλη Ιδέα του Έθνους».

Πρόκειται για ένα **επικίνδυνο μύθο**, που αν δεν ξεγυμνωθεί, υπάρχει κίνδυνος να οδηγήσει σε τραγωδία ιστορικών διαστάσεων για τον ελληνικό λαό και τους άλλους λαούς της Μεσογείου. Στο ζήτημα αυτό θα επανέλθουμε στη συνέχεια αναλυτικότερα.

Την ίδια στιγμή, μαζί με αυτούς τους μύθους, διατυπώνονται κατηγορίες κοινωνικής

ενοχοποίησης, σύμφωνα με τις οποίες «ο κόσμος σκεπτόμενος στενόμυαλα και τοπικιστικά, δεν αντιλαμβάνεται αυτές τις ευκαιρίες και, ακόμη χειρότερα, με τις αντιδράσεις του, καθυστερεί την εκμετάλλευση κοιτασμάτων και ευκαιριών».

Είναι «νόμιμες» οι αντιδράσεις στις εξορύξεις;

Πράγματι υπάρχουν πολύμορφες αντιδράσεις σε όλη την Ελλάδα.

Ας δούμε ψύχραιμα ποια είναι η βάση αυτών των αντιδράσεων.

Πρώτον, υπάρχει **διάχυτη ανησυχία για κινδύνους σημαντικών αρνητικών περιβαλλοντικών και άλλων επιπτώσεων** με ευρύτερες οικονομικές και κοινωνικές συνέπειες. Αλήθεια, δεν είναι κατ' αρχήν νόμιμο να νοιάζονται οι κάτοικοι για την ποιότητα της ζωής τους και την προοπτική δουλειάς με αξιοπρεπείς όρους στον τόπο τους;

Δεύτερο, όσες σελίδες καθησυχασμού και να γραφούν, όσοι «ειδικοί» και δημοσιογράφοι και αν επιστρατευτούν, οι κάτοικοι των περιοχών όπου έχουν γίνει οι συμβάσεις παραχώρησης για εξορύξεις, **αμφιβάλλουν για την «καλή προαίρεση» και «διαγωγή» επιχειρήσεων κολοσσών** και για το πώς αυτές στο τέλος θα «ζυγιάσουν» την αναζήτηση κερδών με τις πιθανές αρνητικές επιπτώσεις της εκμετάλλευσης των κοιτασμάτων. Αυτό και αν είναι νόμιμο με βάση όλη την πείρα σε ελληνικό αλλά και παγκόσμιο επίπεδο!

Τρίτο, **ο κόσμος, είναι αλήθεια, δεν έχει ιδιαίτερη εμπιστοσύνη στο κράτος και τις εκάστοτε κυβερνήσεις**, ότι δηλαδή αυτές θα δράσουν προστατευτικά για τα συμφέροντα του κοινωνικού συνόλου ή του περιβάλλοντος και ότι δε θα λειτουργήσουν, αντίθετα, ως dealers και προστάτες των επιχειρηματικών συμφερόντων. Η εικόνα εδώ είναι καταλυτική: Οι διαδοχικές κυβερνήσεις ΠΑΣΟΚ, ΝΔ, ΣΥΡΙΖΑ και σήμερα πάλι ΝΔ, έχουν δράσει με εκπληκτική ταυτότητα πολιτικής υπέρ των συμβάσεων εκχώρησης και των εξορύξεων των ίδιων, φανερώνοντας πως υπάρχει ένα βαθύτερο υπόστρωμα και «συνέχεια» στις κρατικές πολιτικές και επιλογές του ελληνικού καπιταλισμού. Οι κυβερνήσεις αποδεικνύονται εντολοδόχοι του κεφαλαίου. Ιδιαίτερη σημασία έχει η περίπτωση της κυβέρνησης του ΣΥΡΙΖΑ, η πολιτική της οποίας υποτίθεται θα ήταν διαφορετική, λόγω «οικολογικών ευαισθησιών» του, αλλά και της ύπαρξης της συνιστώσας των Οικολόγων στη σύνθεσή της.

Οι πιθανοί κίνδυνοι των εξορύξεων και η ευθύνη της επιστημονικής κοινότητας

Από την ως τώρα συζήτηση η στάση επιστημόνων απέναντι στο ερώτημα κινδύνων και επιπτώσεων από τις εξορύξεις σε τοπικό και ευρύτερο επίπεδο, κάθε άλλο παρά ενιαία είναι.

Είναι βέβαιο πως απέναντι σε οποιοδήποτε ισχυρισμό για τυχόν κίνδυνο που διατυπώνεται από πρωτοβουλίες κατά των εξορύξεων, θα υπάρχει πλειάδα επιστημόνων που θα τον αντικρούει σθεναρά ή έστω θα τον υποβαθμίζει μέχρι ασημαντότητας. Αυτό δεν πρέπει να προκαλεί εντύπωση.

Όχι μόνο και όχι κυρίως επειδή **δε λείπουν οι πληρωμένες, στρατευμένες τοποθετήσεις επιστημόνων υπέρ μεγάλων επιχειρήσεων**. Αναφέρω χαρακτηριστικά ότι η Mobil είναι «σεσημασμένη» στην επί παραγγελία αξιοποίηση πανεπιστημίων και επιστημονικών δημοσιεύσεων που εμφανίζουν τις δραστηριότητές της ως άγιες.

Επίσης, **καθόλου δεδομένο δεν είναι ότι οι προσεγγίσεις επιστημόνων είναι μονοσήμαντες και αλάθητες**. Χρειάζεται μήπως να θυμίσουμε όλες εκείνες τις βαρύγδουπες και συχνά και βραβευμένες με Nobel εκτιμήσεις οικονομολόγων ότι ο σύγχρονος καπιταλισμός και αγορά έχουν πλέον απαλλαχτεί οριστικά από τους κινδύνους κρίσεων και ειδικότερα ότι η ευρωζώνη είναι απόλυτα απρόσβλητη λόγω κοινού νομίσματος; Πόσο επιβεβαιώθηκαν;

Κυρίως ωστόσο, θα συναντήσουμε πάμπολλες τοποθετήσεις επιστημόνων να υποστηρίζουν τις εξορύξεις, υποβαθμίζοντας ή αποσιωπώντας κινδύνους και αρνητικές επιπτώσεις, ακριβώς επειδή και **η λεγόμενη «επιστημονική κοινότητα» δεν διατυπώνει άποψη έξω από το πλαίσιο των κρατουςών αντιλήψεων** περί προτεραιότητας ανάπτυξης, επιχειρηματικότητας και κερδών στο σύγχρονο καπιταλιστικό κόσμο ή άλλων κυρίαρχων ιδεολογημάτων.

Ενδεικτικά αναφέρονται τοποθετήσεις, που φανερώνουν την υπαγωγή των παρεμβάσεων επιστημόνων, σε συζητήσεις στα Ιόνια Νησιά και στην Ήπειρο, σε αυτό το περιοριστικό πλαίσιο:

«Θα προτιμούσα επενδύσεις στον τομέα των ΑΠΕ, αφού όμως ΕΤΣΙ ΚΑΙ ΑΛΛΙΩΣ οι εξορύξεις υδρογονανθράκων αποτελούν επιλογή και θα γίνουν, επικεντρώνω σε όρους και προϋποθέσεις σωστής διάγνωσης και πρόληψης πιθανών αρνητικών περιβαλλοντικών επιπτώσεων»

Ή, σε μια άλλη παραλλαγή:

«Προσωπικά δεν είμαι πεισμένος για την σκοπιμότητα των εξορύξεων αυτών, αλλά από τη στιγμή που η Αλβανία έχει επίσης κοιτάσματα και θα προχωρήσει σε εξορύξεις, όπως και η Ιταλία, αλλά και η Τουρκία, γιατί η χώρα μας να υστερήσει;»

Δεν είναι λοιπόν η «επιστήμη» που αποφασίζει γενικά και αόριστα για το σωστό ή το λάθος. Η τεχνοκρατική προσέγγιση από μόνη της, όσο και αν είναι απαραίτητη, δεν επαρκεί να δώσει απαντήσεις.

Αντίθετα, πρέπει να τεθούν ευρύτερα πολιτικά και κοινωνικά κριτήρια, με βασικό γνώμονα τα συμφέροντα της εργαζόμενης κοινωνικής πλειοψηφίας στη χώρα μας και την προστασία του περιβάλλοντος και μάλιστα με όρους προοπτικής και όχι κοντόθωρα, καιροσκοπικά και οικονομίστικα. Η κατεύθυνση αυτή, δεν είναι απλώς διαφορετική, αλλά είναι και διαμετρικά αντίθετα με τη φιλοσοφία των κυβερνήσεων που δρομολόγησαν την υπογραφή των Συμβάσεων και η οποία στην ουσία ξεκινά από την διασφάλιση κερδοφορίας των πολυεθνικών εξόρυξης με κάποια αποζημίωση «εκδούλευσης» στο ελληνικό κράτος ή/και, πολύ περιορισμένα και στις τοπικές κοινωνίες.

Κατά τη γνώμη μας, κίνδυνοι από τις εξορύξεις, χερσαίες και κυρίως θαλάσσιες με σημαντικές αρνητικές επιπτώσεις, υπάρχουν.

Αναφέρονται σε όλο τον **κύκλο** έρευνας-άντλησης/παραγωγής-μεταφοράς.

Υπάρχουν **άμεσες επιπτώσεις**, τόσο **περιβαλλοντικές**, σε θέματα μόλυνσης, υποβάθμισης της αισθητικής και βλαβών σε ευαίσθητα οικοσυστήματα, όσο και **κοινωνικές/οικονομικές** με την αλλαγή της γεωγραφίας απασχόλησης και υποβάθμισης του εισοδήματος λαϊκών στρωμάτων σε τομείς όπως η αλιεία, ο τουρισμός ή η γεωργική παραγωγή.

Και φυσικά, υπάρχουν **σοβαρές μακροπρόθεσμες επιπτώσεις** στους ίδιους τομείς. Για ποια αλήθεια **«απεξάρτηση από τον άνθρακα»** κάνει λόγο ο Μητσοτάκης και η κυβέρνηση της ΝΔ μέσα στα επόμενα 25 χρόνια, όταν ακριβώς μέσω της παραχώρησης των δικαιωμάτων εξόρυξης για 30 χρόνια, προβλέπεται είσοδος σε νέο κύκλο παραγωγής και κατανάλωσης ορυκτών καυσίμων; Πόσο γελοία και υποκριτική φαντάζει σε αυτό το πλαίσιο η «ευαισθησία» για την «κλιματική αλλαγή», πού «όλοι μαζί πρέπει να αποτρέψουμε»!

Η ιστορία της εξόρυξης και μεταφοράς πετρελαίου, είναι και -πέραν της επίπτωσης στην κλιματική αλλαγή- και ιστορία «ατυχημάτων», περιβαλλοντικών καταστροφών, πολεμικών συγκρούσεων και φτώχειας για τους τοπικούς πληθυσμούς. Να θυμηθούμε μήπως τη **μεγάλη διαρροή από τις εγκαταστάσεις της BP στον κόλπο του Μεξικού** του 2010 σχεδόν 5 εκατομμυρίων βαρελιών πετρελαίου στη θάλασσα; Ή μήπως το πρόσφατο **ναυάγιο στο Σαρωνικό με την «Αγία Ζώνη»** και την καταστροφή των ακτών. Για να μη θυμίσουμε και πάλι τη μαρτυρική Νιγηρία και ειδικά το Δέλτα του Νίγηρα, μια τεράστια εποχή όπου ζουν 30 εκατομμύρια άνθρωποι, όπου μετρούνται σχεδόν 10.000 περιπτώσεις μεγάλων διαρροών τα τελευταία 25 χρόνια, που προκαλούν τεράστιες καταστροφές και ερήμωση που στερεί τη

ζωή από τους πληθυσμούς...

Πολλές επιστημονικές δημοσιεύσεις μιλούν για **ενεργοποίηση ή/και ενίσχυση της σεισμικής δραστηριότητας εξ αιτίας των εξόρυξεων**. Στις ΗΠΑ αλλά και αλλού η επίδραση μετριέται συστηματικά και καταστρώνονται αντίστοιχοι χάρτες κινδύνου.

Δε θα πέσει ένα κτίριο στη Λευκάδα εξ αιτίας ενίσχυσης της σεισμικότητας λόγω εξόρυξης. Ακριβώς επειδή η περιοχή των Ιονίων είναι όντως καταγεγραμμένη με υψηλή σεισμικότητα, οι αντίστοιχες κατασκευές προδιαγράφονται μέσω του αντισεισμικού κανονισμού να γίνουν με τις πλέον αυστηρές απαιτήσεις και μάλιστα με τα δυσμενέστερα σενάρια, μαζί και με κατάλληλους συντελεστές ασφαλείας. Κανείς όμως δεν μπορεί να αποκλείσει ότι μια **βλάβη από σεισμό μεγάλης έντασης σε μια εγκατάσταση εξόρυξης**, δε θα προκαλέσει διαρροή με συνακόλουθα προβλήματα ρύπανσης και άλλων βλαβερών επιδράσεων. Πολύ περισσότερο που η φύση διαρκώς μας εκπλήσσει, δρώντας και πέρα από τις «προβλέψεις» που πάντα στηρίζονται αναγκαστικά στο καταγεγραμμένο ιστορικό του παρελθόντος. Ο σεισμός του Κόμπε στην Ιαπωνία ήταν χαρακτηριστική περίπτωση για αυτό.

Με την Ελλάδα να είναι η χώρα με τη **μεγαλύτερη σεισμικότητα στην Ευρώπη** και πέμπτη σε όλο τον κόσμο, τα δε Ιόνια νησιά, βρισκόμενα πάνω στη λεγόμενη **Ελληνική Τάφρο**, κανείς δεν μπορεί ασυλλόγιστα να προσπερνά αυτά τα ζητήματα.

Η «νομιμότητα» και βασιμότητα των ανησυχιών και των αντιδράσεων των κατοίκων και σχετικών κινητοποιήσεών τους, αποδεικνύεται περίτρανα και από το γεγονός ότι αυτή οι κίνδυνοι και οι επιπτώσεις περιβαλλοντικών και άλλων βλαβών, είναι **αντικείμενο διερεύνησης** στις ΣΠΜΕ, έστω πλημμελούς. Αποτυπώνεται μάλιστα αυτό στα πορίσματά τους, με τη διαφορά βέβαια ότι η συνήθης επωδός είναι ότι «η πιθανότητα είναι πολύ μικρή» και την προσθήκη ότι «άλλωστε γίνονται αντίστοιχες προβλέψεις και αναλαμβάνονται υποχρεώσεις αποκατάστασης βλάβης».

Ας το συζητήσουμε περισσότερο αυτό.

Το «ατύχημα» αθώνει τους κινδύνους ή κινητοποιεί εναντίον τους;

Μια κλασική (όσο και βολική) τυπική απάντηση στο ερώτημα περιβαλλοντικών ή άλλων κινδύνων από μια μέθοδο εξόρυξης υδρογονανθράκων είναι αυτή: «Η μέθοδος εξόρυξης, βιβλιογραφικά και με εμπειρικά δεδομένα, έχει αποδειχθεί ασφαλής σε υψηλότατο βαθμό. Υπάρχει φυσικά πάντα η περίπτωση του **ατυχήματος** που δεν μπορεί να αποκλειστεί. Αλλά

αυτό είναι άλλη περίπτωση».

Εμάς όμως αυτή η «άλλη περίπτωση» μας ενδιαφέρει και πολύ μάλιστα.

Ένα πυρηνικό εργοστάσιο, δεν μπορεί παρά να σχεδιάζεται να είναι και γενικά να είναι κάτι παραπάνω από ασφαλές. Ωστόσο ατυχήματα τύπου Τσέρνομπιλ ή Φουκοσίμα, παρότι σπανιότατα, είχαν ή μπορούσαν να έχουν καταστροφικές επιπτώσεις στην υγεία των ανθρώπων με μακροπρόθεσμες συνέπειες.

Υπάρχει ένας βάσιμος αντίλογος σε αυτούς τους συλλογισμούς μας: «Τα πάντα έχουν ένα κάποιο κίνδυνο, έστω απειροελάχιστο. Άρα είμαστε απλά φοβικοί και δεν παίρνουμε ποτέ αποφάσεις, έστω με κάποιο **ρίσκο**, για να πάμε μπροστά;»

Θα συμφωνούσαμε με αυτό και θα προσθέταμε πως σε περιπτώσεις άμεσου κινδύνου μολυσματικών ασθενειών που θα οδηγούσαν σε εξολόθρευση ολόκληρων πληθυσμών, υπήρξαν σε κάποιους πολέμους αποφάσεις που θεωρούσαν θεμιτή ακόμη και η καύση νεκρών στρατιωτών σε ομαδικούς τάφους.

Γιατί όμως αλήθεια οι άνθρωποι στα Ιόνια, στην Ήπειρο, στην Κρήτη, στην Πάτρα ή τον Κυπαρισσιακό κόλπο, έχουν κάποιο «ζόρι» να αναλάβουν αυτό ή το άλλο **ρίσκο για τον ένα ή το άλλο κίνδυνο;**

Ποια αδήριτη και επείγουσα κοινωνική αναγκαιότητα το επιτάσσει; Ισχυρίζεται κανείς στα σοβαρά ότι εξαντλήθηκε η δυνατότητα επιλογών παραγωγής για άλλες μορφές ενέργειας και που είναι αυτή η μελέτη; Και θα ξαναρωτήσουμε: Πως αλήθεια συμβιβάζεται αυτός ο ισχυρισμός με την εν χορώ παράλληλη αναγγελία ότι «πάμε για απεξάρτηση από τον άνθρακα και επιλέγουμε φιλικές προς το περιβάλλον και ανανεώσιμες πηγές ενέργειας;» .

Κατά τη γνώμη μας, **η μόνη «ανάγκη» που υπάρχει για αυτή την κατεπείγουσα «σπουδή» για τις εξορύξεις, σχετίζεται απλά με την ανάγκη των πολυεθνικών εξόρυξης για κέρδη από τις εξορύξεις ή/και απλά σε κέρδη σε χρηματιστηριακό επίπεδο απλά και μόνο με την προσδοκία εξορύξεων και αποκλειστικών δικαιωμάτων που οδηγούν σε κέρδη.** Σχετίζεται επίσης με τη **δουλόφρονα επιλογή ειδικά των δύο τελευταίων διαδοχικών κυβερνήσεων (ΣΥΡΙΖΑ, ΝΔ) να «εξυπηρετήσουν» αυτά τα συμφέροντα του κεφαλαίου** μέσω της διαμόρφωσης, υπογραφής και τελικά έγκρισης από την Βουλή των Συμβάσεων παραχώρησης.

Τα συμφέροντα των τοπικών κοινωνιών, αλλά και της εργαζόμενης κοινωνικής πλειοψηφίας βρίσκονται απέναντι σε αυτές τις επιλογές και επιτάσσουν την ανάγκη ανατροπής τους με μαζικούς και αποφασιστικούς αγώνες.

Ας αφήσουμε λοιπόν στην άκρη τα ψευδοερωτήματα και τους εκβιασμούς, ακόμη και όταν

ενδύονται επιστημονικό μανδύα.

Με άλλα ερωτήματα πρέπει να αναμετρηθούμε:

Πόση ενέργεια, ποιας μορφής, για ποια χρήση και για ποιο γενικό σκοπό χρειαζόμαστε;

Για να βγουν παράδες από ξένες ή ελληνικές επιχειρήσεις; Είναι κεντρικό ζήτημα και είναι στον πυρήνα της πολιτικής του κράτους και των κυβερνήσεων για τις εξορύξεις, αλλά και των γενικών κατευθύνσεων της ΕΕ για «απελευθέρωση» και «εξασφάλιση όρων ανταγωνισμού» στην «αγορά ενέργειας».

Ή μήπως, αντίθετα, για να καλυφθούν πραγματικές ανάγκες; Βεβαίως, δεν είναι εύκολα όλα τα θέματα εδώ. Ποιες ανάγκες ακριβώς και με ποια ιεράρχηση; Με ποια δικαιοσύνη και ισότητα σε πρόσβαση σε χρήση που να ανατρέπει την ενεργειακή φτώχεια χιλιάδων οικογενειών στην Ελλάδα, που ούτε τη θέρμανση δεν μπορούν να εξασφαλίσουν; Το κίνημα κατά των εξορύξεων αυτά τα ερωτήματα πρέπει κατά τη γνώμη μας να αντιπαραβάλλει, αναζητώντας παράλληλα τις συνδέσεις με τον ευρύτερο κοινωνικό αγώνα κατά των αντιδραστικών δήθεν «μετα-μνημονιακών» πολιτικών.

Η επίβλεψη εφαρμογής των Συμβάσεων

Είναι απαραίτητο ένα ακόμη σχόλιο σχετικά με τον ισχυρισμό ότι «υπάρχουν προβλέψεις και δεσμεύσεις για αποκατάσταση οποιωνδήποτε αναπόφευκτων ή τυχαίων αρνητικών περιβαλλοντικών επιπτώσεων».

Συνήθως όμως στις περιβαλλοντικές μελέτες, **οι επιπτώσεις υποεκτιμούνται.**

Επίσης, η περιβόητη **παρακολούθηση των Συμβάσεων** μέσω της «Τεχνικής Συμβουλευτικής Επιτροπής», είναι τουλάχιστον **σκανδαλώδης**. Προβλέπονται 3 μέλη από την εταιρεία εξόρυξης και 3 εκτός αυτής, αλλά οι αποφάσεις πρέπει να είναι ομόφωνες! Στην περίπτωση δε διαφωνίας, πρέπει να κληθεί ειδικός Εμπειρογνώμονας από συγκεκριμένα Σώματα του εξωτερικού, η γνώμη του οποίου πρέπει υποχρεωτικά να γίνει δεκτή! Με λίγα λόγια η επίβλεψη της εφαρμογής της Σύμβασης από μεριάς της εταιρείας, πρέπει να έχει τη γνώμη της εταιρείας. Τέλεια...

Προσθέτουμε ότι είναι επίσης συνηθισμένο όταν συμβαίνουν ατυχήματα και επιδικάζονται αποζημιώσεις που πρέπει να καταβάλει η εταιρεία εξόρυξης, αυτές να περνούν μέσα από **μακρόχρονες νομικές διαδικασίες** και τελικά να πληρώνονται **πολύ χαμηλά ποσά**, με πρόσφατο παράδειγμα και πάλι αυτό του ατυχήματος Deepwater Horizon της BP στον Κόλπο του Μεξικού. Να σημειώσουμε εδώ ότι οι εταιρείες αρνούνται να αποζημιώσουν βλάβες στο περιβάλλον που θεωρούν ότι δε μπορούσαν να αποτραπούν και ήταν αποτέλεσμα

ανεξέλεγκτων θεομηνιών. Άλλωστε, για αυτές τις περιπτώσεις δεν καλύπτονται και αυτές από την ασφάλιση κινδύνων που πληρώνουν σε ασφαλιστικές εταιρείες.

Από τα προηγούμενα έχει γίνει φανερό πως δεν είναι οι κάτοικοι των περιοχών που προορίζονται για εξορύξεις «φοβικοί», αλλά, αντίθετα, είναι οι κίνδυνοι υπαρκτοί και οι επιπτώσεις, περιβαλλοντικές και κοινωνικές, πολύ σοβαρές, με ή χωρίς «ατυχήματα».

«Σοκ και μόλυνση» με τη μέθοδο υδραυλικής ρηγμάτωσης

Τα παραπάνω ισχύουν στο πολλαπλάσιο για περιοχές με έντονη σεισμικότητα και ακόμη περισσότερο που χρησιμοποιηθεί στις εξορύξεις η **μέθοδος της υδραυλικής ρηγμάτωσης (fracking)**. Πρόκειται για μια εξαιρετικά επικίνδυνη μέθοδο, που έχει δώσει φτερά σε χερσαίες και θαλάσσιες εξορύξεις, που προκαλεί **«σοκ και μόλυνση»** σε στρώματα του υπεδάφους και χρησιμοποιείται στην εξόρυξη του λεγόμενου σχιστολιθικού πετρελαίου ή φυσικού αερίου.

Υπάρχει ο ισχυρισμός ότι η μέθοδος αυτή δε θα εφαρμοστεί στην Ελλάδα και αυτό έχει διασφαλιστεί από σχετική νομοθέτηση της κυβέρνησης ΣΥΡΙΖΑ. Ποια είναι η πραγματικότητα όμως; Στο νόμο διευκρινίζεται ότι οι «υδρογονάνθρακες στους οποίους αναφέρεται το ισχύον νομικό πλαίσιο είναι τα εξορυσσόμενα πετρελαιοειδή, καθώς και τα κάθε είδους ορυκτά ή ουσίες που εξορύσσονται μαζί τους από πορώδεις και διαπερατούς γεωλογικούς σχηματισμούς, χωρίς να περιλαμβάνονται το σχιστολιθικό πετρέλαιο και αέριο». Από αυτό και μόνο διάφοροι εξάγουν το συμπέρασμα ότι, έστω έμμεσα απαγορεύεται η μέθοδος. Ωστόσο, η μέθοδος δεν αναφέρεται πουθενά ρητά, ενώ είναι ολοφάνερο πως αυτός ο ιδιότυπος ορισμός υδρογονανθράκων είναι αστήριχτος και εύκολα καταπίπτει νομικά. Άλλωστε, όταν μια εταιρεία έχει αποκλειστικά δικαιώματα έρευνας και εκμετάλλευσης για 30 χρόνια, μια μέθοδο που ενδεχομένως δε θα χρησιμοποιήσει σήμερα, κάλλιστα μπορεί να την χρησιμοποιήσει αργότερα, βοηθούσης και της ίδιας της εξέλιξης της τεχνολογίας, αλλά και της «αλλαγής των δεδομένων». Η περίπτωση της εξόρυξης χρυσού στη Χαλκιδική είναι χαρακτηριστικό παράδειγμα για αυτό, όπου το «νέο» δε βρίσκεται σε ανακάλυψη κοιτασμάτων (γνωστότατο ανά τους αιώνες και με ποσοτικοποίηση), αλλά στην «εξέλιξη» των μεθόδων με όρους οικονομικής αποδοτικότητας. Είναι χαρακτηριστικό ότι ο καθηγητής σεισμολογίας Άκης Τσελέντης σε συζήτηση στα Γιάννενα διατύπωσε την εκτίμηση ότι η REPSOL «είναι πιθανό να χρησιμοποιήσει τη μέθοδο σε μια επόμενη φάση».

Η οικοπεδοποίηση των Διεθνών Θαλασσών μέσω των ΑΟΖ και οι εξορύξεις

Αυτή ακριβώς η περίφημη «αλλαγή δεδομένων» και η εξέλιξη της τεχνολογίας, είναι που έδωσε άλλη διάσταση και σημασία στις **Αποκλειστικές Οικονομικές Ζώνες (ΑΟΖ)** εντός των οποίων σήμερα συζητιέται το ενδεχόμενο θαλάσσιων εξορύξεων υδρογονανθράκων. Μέχρι πριν λίγα χρόνια, ενώ υπήρχαν αναφορές για την Υφαλοκρηπίδα (από το 1958) και τις ΑΟΖ (από το 1982), θεωρούνταν αδιανόητες εκμεταλλεύσεις σε βάθος μεγαλύτερο από τα 200 μέτρα. Σήμερα μιλάμε για δυνατότητες εξόρυξης σε 4.000 και πλέον μέτρων!

Αυτό έχει ανοίξει την όρεξη των πολυεθνικών εξόρυξης, των ηγεμονικών καπιταλιστικών κρατών και ιμπεριαλιστικών οργανισμών.

Προς τούτο **χωρίζουν τις Διεθνείς Θάλασσες σε οικόπεδα**, σε πλάτη έως και 200 ναυτικά μίλια (μερικές και φορές και 350!) από τις ακτές και **πέρα από τις ζώνες θαλάσσιας κρατικής κυριαρχίας των 6 ή 12 ναυτικών μιλίων**. Στις Διεθνείς Θάλασσες δεν υφίσταται θέμα «κρατικής κυριαρχίας», όπως εν χορώ λένε όλοι σήμερα και μάλιστα και κόμματα της αριστεράς. Ορίζουν θαλάσσια οικόπεδα **αποκλειστικά για λόγους καπιταλιστικής επέκτασης και εκμετάλλευσης από μεριάς των Πολυεθνικών** που θα νοικιάσουν κάποιες κρατικές εθνικές σημαίες. Είναι να απορεί κανείς πως είναι δυνατόν τόσοι και τόσοι άνθρωποι, ρεύματα και κόμματα που με αποτροπιασμό αναφέρονται στην αποικιοποίηση της γης με τη ληστεία πόρων και γενοκτονία πληθυσμών ή τις γελοίες ευθείες γραμμές συνόρων ή στιγματίζουν την «εποχή των περιφράξεων», ιστορικές διαδικασίες συνώνυμες της ανάδυσης του ευρωπαϊκού και παγκόσμιου καπιταλισμού και της εξέλιξης της βαρβαρότητάς του, να μένουν τώρα άλαλοι ή να χειροκροτούν το νέο κύμα καπιταλιστικής λεηλασίας του πλανήτη, αυτή τη φορά στη θάλασσα!

Αν αυτό το MEGA-PROJECT προωθηθεί, το 40% των θαλασσών, στο οποίο υπάγεται το 90% των φυσικών θαλάσσιων ενεργειακών πόρων και της αλιείας, θα οικοπεδοποιηθεί και θα παραδοθεί σε μια χούφτα πολυεθνικές.

Είναι δυνατόν να συμφωνήσει η ανθρωπότητα σε ένα **νέο γύρο αιώνων οικονομίας των ορυκτών καυσίμων**, με την εξόρυξη των υδρογονανθράκων από τις ΑΟΖ, σε συνθήκες που ήδη βιώνουμε κλιματική αλλαγή και περιβαλλοντική καταστροφή; **Η απάντηση πρέπει να είναι ένα κατηγορηματικό όχι και αυτό πρέπει να μπει στην ατζέντα του κινήματος κατά των εξορύξεων και όχι απλά του ελέγχου για το ποιο κράτος ή ποια εταιρεία, δημόσια ή ιδιωτική, ελληνική ή ξένη θα την κάνει.**

Πολύ περισσότερο, όταν, οι παίκτες σε αυτό το παιχνίδι είναι πολλοί και σε αντιπαράθεση μεταξύ τους. Αυτοί τη στιγμή, **δεν υπάρχει επίσημη ανακήρυξη ΑΟΖ από Ελλάδα και Τουρκία**, ούτε είναι αυτοδίκαιη η ερμηνεία του λεγόμενου Διεθνούς Δικαίου των Θαλασσών. Απλά οι δύο χώρες έχουν διαμορφώσει **κατά το δοκούν χάρτες ΑΟΖ** σύμφωνα με τις

διαφορετικές ερμηνείες και τους περιφέρουν στα τραπέζια των διαπραγματεύσεων με ισχυρές στρατιωτικοπολιτικά και οικονομικά δυνάμεις (ΗΠΑ, Γαλλία, Ιταλία κλπ) και Πολυεθνικές εξόρυξης. Όποια χώρα από τις δύο προσφύγει σε Διεθνές Δικαστήριο είναι σίγουρο ότι αυτό θα απορρίψει τις μονομερείς ερμηνείες και αντίστοιχους χάρτες για αυτό και δεν προσφεύγουν, αλλά επιδίδονται σε τυχοδιωκτισμούς, επιθετικές διεκδικήσεις και αναζήτηση συμμαχιών και «προστατών» μεγάλων δυνάμεων.

Σταδιακά, οι ζώνες ΑΟΖ και οι εξορύξεις σε αυτές, αν δεν αποκαλυφθεί αυτό το επικίνδυνο παιχνίδι, που εγκυμονεί και πολεμικούς κινδύνους, όχι μόνο θα αναχθούν ψευδεπίγραφα σε θέμα «κρατικής κυριαρχίας», αλλά τελικά και σε **κριτήριο κάλπικου πατριωτισμού** που θα σύρει τον ελληνικό λαό και τους γειτονικούς λαούς σε αλληλοσφαγή για χάρη μαύρων κερδών και ιμπεριαλιστικών συμφερόντων. Με αυτή την έννοια η εναντίωση στην ανακήρυξη των ΑΟΖ πρέπει να αποτελεί στόχο του κινήματος κατά των εξορύξεων.

Συνοψίζοντας, το όλο σχέδιο των εξορύξεων, συνοδεύεται από σοβαρούς κινδύνους περιβαλλοντικούς, κοινωνικούς, αλλά και πολεμικούς και πρέπει να ανατραπεί, αναζητώντας και το διεθνή συντονισμό με τις γειτονικές χώρες.

Ταυτόχρονα, το δικό μας το ΟΧΙ στις εξορύξεις, οφείλει να είναι ΝΑΙ σε μια άλλη κοινωνική πορεία της χώρας με **απο-εμπορευματοποίηση της ενέργειας**, άρνηση της ληστρικής εκμετάλλευσης του περιβάλλοντος και υπεράσπισης των συμφερόντων της κοινωνικής πλειοψηφίας με μάχη κατά της καπιταλιστικής αγοράς και των νόμων της. Με αυτή την έννοια το δικό μας ΟΧΙ σε ένα νέο γύρο εξόρυξης ορυκτών καυσίμων δεν είναι μια τεχνοκρατική συνηγορία σε άλλες μορφές ενέργειας, όσο και αν είναι «καθαρότερες», αλλά ένα **ΝΑΙ σε ένα πλαίσιο χρήσης ενέργειας έξω από τη λογική της αγοράς (μαύρης και πράσινης) και του καπιταλισμού**, με όρους περιβαλλοντικής προστασίας, κοινωνικής δικαιοσύνης και ισότητας και φυσικά δημοκρατίας για τους πολλούς.

*Οι θέσεις που αναπτύσσονται σε αυτό το κείμενο παρουσιάστηκαν σε σχετική συζήτηση που διοργάνωσε η ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑ ΠΟΛΙΤΩΝ ΛΕΥΚΑΔΟΣ ΕΝΑΝΤΙΑ ΣΤΙΣ ΕΞΟΡΥΞΕΙΣ ΥΔΡΟΓΟΝΑΝΘΡΑΚΩΝ το Σάββατο 19 Οκτωβρίου 2019 στην αίθουσα εκδηλώσεων του ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ Δήμου Λευκάδας, στο πλαίσιο διήμερου εκδηλώσεων